

ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות

א. תלמוד בבלי, מסכת מגילה, דף י"ג, עמוד א'

ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת, תנא משום רבי מאיר: אל תקרי לבת אלא לבית.

ב. ילקוט שמעוני, אסתר, רמז תתרנ"ג

וכשמת אביה ואמה היה מרדכי מגדלה והיה מטמנת את עצמה ולא נראית לכל אדם ארבע שנים משנת שלש למלכו עד שנת שבע למלכותו, והיו הסריסים מביאים כל הבתולות לפני המלך והיה המלך טורפן שלא היו מוצאות חסד לפניו, עד שמצא אסתר טמונה בשושן הבירה מפני הסריסים

ג. תלמוד בבלי, מסכת מגילה דף י"ג, עמוד א'

את שבע הנערות וגו' - אמר רבא: שהיתה מונה בהן ימי שבת. וישנה ואת נערותיה וגו', אמר רב: שהאכילה מאכל יהודי... ורבי יוחנן אמר זרעונים.

ד. אסתר רבה (וילנא) פרשה ו'

ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים... ומה יעשה בה אמר אפשר לצדקת זאת שתנשא לערל אלא שעתידי דבר גדול שיארע על ישראל ועתידיים להנצל על ידיה.

ה. תלמוד בבלי מסכת מגילה, דף י"ג, עמוד ב'

ואת מאמר מרדכי אסתר עשה, אמר רבי ירמיה: שהיתה מראה דם נדה לחכמים. כאשר היתה באמנה אתו - אמר רבה בר לימא (משמיה דרב): שהיתה עומדת מחיקו של אחשוורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי.

ו. רש"י אסתר פרק ד, פסוק ט"ז

אשר לא כדת - שאין דת ליכנס אשר לא יקרא, ומ"א אשר לא כדת שעד עתה באונס ועכשיו ברצון:

וכאשר אבדתי אבדתי - וכאשר התחלתי לילך לאבוד אלך ואמות, ומ"א כאשר אבדתי מבית אבא אובד ממך שמעכשיו שאני ברצון נבעלת לגוי אני אסורה לך.

ז. רמב"ם הלכות ממרים פרק ב, הלכה ד'

ויש לבית דין לעקור אף דברים אלו לפי שעה אף על פי שהוא קטן מן הראשונים שלא יהו גזרות אלו חמורין מדברי תורה עצמה שאפילו דברי תורה יש לכל בית דין לעקרו הוראת שעה, כיצד בית דין שראו לחזק הדת ולעשות סייג כדי שלא יעברו העם על דברי תורה, מכין ועונשין שלא כדין אבל אין קובעין הדבר לדורות ואומרים שהלכה כך הוא, וכן אם ראו לפי שעה לבטל מצות עשה או לעבור על מצות לא תעשה כדי להחזיר רבים לדת או להציל רבים מישראל מלהכשל בדברים אחרים עושין לפי מה שצריכה השעה, כשם שהרופא חותך ידו או רגלו של זה כדי שיחיה כולו כך בית דין מורים בזמן מן הזמנים לעבור על קצת מצות לפי שעה כדי שיתקיימו [כולם] כדרך שאמרו חכמים הראשונים חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה.

ח. תנא דבי אליהו, אליהו רבה, פרשה ט"ו

אמר לי, רבי שני דברים יש לי בלבבי, ואני אוהבן אהבה גדולה, תורה וישראל, אבל איני יודע אי זה מהן קודם, אמרתי לו, דרכן של בני אדם שאומרים, תורה קדומה לכל, שנאמר ה' קנני ראשית דרכו (משלי ח' כ"ב), אבל הייתי אומר, ישראל קדושים [קודמין], שנאמר קודש ישראל לה' ראשית תבואתו (ירמיה ב' ג').

ט. שו"ת משפט כהן (ענייני ארץ ישראל), סימן קמ"ד

ואם אנו מוצאים, שמותר וחייב הוא, בשביל הצלת כלל ישראל, לעבור על ביטול מ"ע בשוא"ת, (וגם עריות דידה בודאי הותר, מאסתר ויעל), ש"מ שאותו הבטחון של ההשגחה העליונה אינו פוטר אותנו כלל מחובת ההשתדלות על הצלת הכלל, בכל היכולת שבידנו, ולד' ית"ש נתכנו עלילות איך לקשור את המידות הנראות לנו הפכים: בטחון גמור על קיום האומה מצד אחד וחובת השתדלות בכל מה שיכול לחזק את קיומה. וק"ו להסיר שום סכנה שתוכל חס וחלילה להביא עליה השמד וכליו, ד' יצילנו... וחייבים אנו לעשות כל המצוי בידנו. (ורס"ג אומר בספר האומנות והדעות על מי שאומר שבטוח בה' על ענייני עולם הזה בלא השתדלות, שהיא דעה זרה)... וכיון שאנו עושים בשביל הצלת כלל ישראל, שהוא יסוד כל התורה כולה, מגמתה ותכליתה, זהו יסוד כל מיני מגדר מילתא שבעולם, והכל כלול בה.

י. תלמוד בבלי, מסכת נזיר, דף כ"ג, עמוד ב

אמר ר"נ בר יצחק: גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה... אלא אימא: כמצוה שלא לשמה, דכתיב: גתבורך מנשים יעל אשת חבר הקני מנשים באהל תבורך, מאן נשים שבאהל? שרה, רבקה, רחל ולאה.

יא. הקדמה לספר אבני מילואים

והנראה לעניות דעתי בזה דהנה כל הפעולות אחר תכליתן הן נידונות. יש פעולה נראת בעצמותה טובה, ואחר שתכליתה רע, רע יאמר לה כמו שאמר הכתוב – "מברך רעהו בקול גדול קללה תחשב לו". ואומנם יש פעולה, עצמותה רע ותכליתה טובה, על כן לטובה תחשב. כמו שאמרו חז"ל גדולה עבירה לשמה, שנאמר – "מנשים באוהל תבורך". וכוננתם באמת עשתה יעל עבירה, בזנותה עם סיסרא, אלא שכן עלה על דעתה, לשום נפשה בכפה ותשלך נשמתה מנגד, ותקבל על עצמה לסבול עונש נפשי ונצחי על העבירה, בלבד שתציל את ישראל מיד אויבו ומרודפו. וכן עלתה בידה למחוץ ראש אויב. והנה ידוע כי המוסר גופו בלבד על קדושת ה' יתברך הוא מקיים המצווה היותר גדולה, שנתפארו בה קדושי ארץ וסגולת האדם, ואף אומנם אין יד הצורר שולטת בנשמתו, כי אם במסירת נפשו וחיייו הזמניים קדוש יאמר לו. על אחת כמה וכמה מי שמוסר נפשו, רוחו ונשמתו לסבול צער נצחי לאהבת ה' יתברך ואהבת עם קדושו שראוי למנותו במעלת קודש הקודשים. ועל זה הדרך מצינו לחסידי התנאים שהיה שגור בפיהם לומר ישראל הריני כפרתם.

יב. שמות רבה, פרשת משפטים, פרשה ל

אסתר נתנה נפשה על ישראל ונקראו על שמה שנאמר (אסתר ד) ולבקש מלפניו על עמה.

יג. ספרי דאגדתא על אסתר, מדרש פנים אחרים, נוסח ב', פרשה ד'

"לך כנוס את כל היהודים"... נענה מרדכי ואמר לאסתר – הרי אמרת לגזור תענית ואיני יכול לבטל מגילת תענית שכתוב בהן, מן יום ראשון ניסן ועד יומין שמונה עשר קרב התמיד, דלא למספד בהון, דלא להתענא בהון, ואת אמרת גזור תענית שיצומו ג' ימים? בי"ד יום ששוחטים בו את הפסח ובט"ו בו מועד ובט"ז בו קרב עומר התנופה. שלחה ואמרה לו – את זקנן של ישראל? אם אין ישראל בעולם מה מועדות יפים? אם אין ישראל למה תורה? מוטב לבטל מצווה אחת, אולי ירחמו עלינו מן השמיים, אלא עמוד וגזור התענית.